

Copie a petiției adresată Parlamentului European

Propunere de act normativ privind protejarea patrimoniului cultural lingvistic al statelor membre ale Uniunii Europene din perspectiva sistemelor electronice moderne

1. Definiții
2. Enunț
3. Scop
4. Exemple de cazuri vizate
5. Comentarii

1. Definiții

1.1 În cadrul prezentului document, toate referirile la țări sau la cetățeni se fac raportat la spațiul Uniunii Europene, exceptând cazurile în care este menționat explicit altfel.

1.2 În cadrul prezentului document, prin sintagma „sistem electronic” se înțelege un ansamblu format dintr-unul sau mai multe echipamente electronice interconectate la nivel fizic sau logic, precum și dintr-una sau mai multe părți software care fie rulează direct pe acele echipamente, fie le deservesc funcțional.

1.3 Lista abrevierilor (corespondență conform limbii române):

CE	Comisia Europeană
CJUE	Curtea de Justiție a Uniunii Europene
OE	Ombudsmanul European
TFUE	Tratatul privind Funcționarea Uniunii Europene
TUE	Tratatul privind Uniunea Europeană
UE	Uniunea Europeană

2. Enunț

2.1 Sistemele electronice care implică reproducerea unui text, trebuie să fie capabile, din punct de vedere tehnic și a posibilității de înfăptuire, să poată să reproducă texte în oricare dintre limbile vorbite pe teritoriul UE, în mod corect lingvistic din perspectiva utilizării sau a utilizatorilor.

2.2 Sistemele electronice care implică introducerea de text, trebuie să fie capabile, din punct de vedere tehnic și a posibilității de înfăptuire, să poată să permită introducerea de text în oricare dintre limbile vorbite pe teritoriul UE, în mod corect lingvistic din perspectiva utilizării sau a utilizatorilor.

2.3 Sistemele electronice care implică manipularea tehnică a unui text (transport, comprimare, stocare, arhivare, etc.), trebuie să fie capabile, din punct de vedere tehnic, să poată să mențină nealterate caracteristicilor lingvistice ale tuturor textelor manipulate.

2.4 Din perspectiva utilizării sau a utilizatorilor, oricare dintre prevederile de la punctele 2.1, 2.2 sau 2.3 trebuie să nu implice costuri asociate diferențiate pe considerente de limba folosită sau de corectitudinea lingvistică exercitată.

2.5 În domenii speciale de aplicare, prevederile de la punctele 2.1, 2.2, 2.3 și 2.4 pot avea caracter opțional. Această categorie poate include aparaturi specializate destinate unităților medicale operative sau de cercetare, echipamente care aparțin proceselor industriale, sau alte categorii în care personalul operant este instruit în mod expres pe domeniul respectiv și unde folosirea unui limbaj profesional specific constituie o regulă sau o necesitate constantă.

Notă: este important de înțeles faptul că în enunț **nu** este vorba despre obligația de a avea sau folosi un text într-o limbă anume sau mai multe dintre limbile statelor membre, ci doar despre obligația capacității tehnice a sistemelor electronice de a putea avea sau folosi un text în oricare dintre limbile statelor membre (obligația ca sistemele să fie capabile tehnic de a putea acest lucru), respectând caracteristicile lingvistice ale limbii textului în cauză.

Ideea fundamentală este de a asigura posibilitatea înfăptuirii unui lucru, nu de a obliga înfăptuirea efectivă a aceluia lucru.

3. Scop

3.1 Să permită evoluțiilor lingvistice individuale ale statelor membre să își urmeze în mod liber și natural propriul drum, în spiritul caracterului de diversitate culturală susținut de politicile UE, fără ca direcția acelor evoluții să fie condiționată de tehnologii care, din perspectivă culturală și educațională, sunt prost concepute, sau prost aplicate, sau ignorante, sau care satisfac unilateral interese de natură strict comercială, sau combinații între toate aceste aspecte la un loc, eventual și altele.

Notă: este important de înțeles faptul că prezenta propunere de act normativ **nu** își propune să modifice vreo regulă lingvistică internă sau să intervină asupra vreunei particularități culturale a vreunui stat membru, ci dimpotrivă, își propune să prevină amestecul „din exterior” asupra aspectelor culturale ale statelor membre.

3.2 Să ofere libertate individuală în privința corectitudinii folosirii unei limbi, în oricare sens, fără ca aspectele de natură tehnică să fie cele care dictează un mod sau altul de manifestare. Modul în care utilizatorul final decide să își folosească limba maternă – sau, după caz, cea cunoscută sau cea preferată – trebuie să aparțină exclusiv voinței lui proprii, iar sarcina de a încuraja sau a modela această voință cade în sarcina forurilor educaționale și a societății în general. Prezenta propunere de act normativ încurajează sprijinirea și dezvoltarea particularităților și apartenențelor culturale din partea acelor foruri și în același timp împiedică descurajarea la nivel individual în aceleași privințe. Utilizatorul poate fi încurajat și prin libertate.

3.3 Să ofere libertate individuală în materie de preferințe lingvistice în condițiile exercitării dreptului la liberă circulație a cetățenilor pe teritoriul UE, fără limitări sau constrângeri de natură tehnică. Oricărui cetățean al oricărui stat membru, aflat pe teritoriul oricărui (alt) stat membru (deci inclusiv la el acasă), trebuie să i se poată respecta identitatea națională proprie și, raportat la acest aspect, trebuie să aibă parte de un tratament care să excludă discriminarea lingvistică și culturală din partea tehnologiei de care este înconjurat, oricare ar fi marfa și proveniența acesteia și oriunde s-ar afla atât el cât și marfa.

4. Exemple de cazuri concrete care sunt vizate de prezenta propunere de act normativ

4.1 Mesajele text de tip SMS, efectuate prin rețelele de telefonie mobilă

Acesta este un caz de alterare prin descurajare a particularităților culturale și lingvistice ale unora dintre statele membre, de către dispozitivele mobile existente pe piață și a aplicațiilor de PC asociate acestora, când se pune problema scrierii unui mesaj text de tip SMS, unde descurajarea se produce din motive pur tehnice la origine, neimputabile nici utilizatorului final și nici vreunui stat membru.

Așa pe scurt, în mod „normal”, un mesaj text de tip SMS poate conține 160 de caractere, dacă la scrierea acestuia se folosește setul de caractere al alfabetului latin de bază (suficient pentru a scrie în limba engleză, de exemplu), în care pot fi incluse și câteva dintre caracterele cu accent folosite de unele limbi favorizate (germană, italiană, suedeză, ș.a.) precum și literele majuscule ale alfabetului grec. Pe de altă parte, la scrierea corectă a aceluiași mesaj într-una dintre limbile defavorizate (cehă, maghiară, română, etc.), unde prin „corect” se înțelege folosirea naturală a caracterelor cu accent sau a semnelor diacritice specifice limbilor respective, mesajul devine limitat la 70 de caractere per mesaj. Pentru a îndepărta limitarea și a reveni la numărul de 160 de caractere, trebuie eliminate din text toate caracterele cu specific național.

De asemenea, scrierea în limba bulgară folosind alfabetul chirilic impune din start limita de 70 de caractere per mesaj. Pentru a îndepărta limitarea și a reveni la numărul de 160 de caractere per mesaj, trebuie folosit alfabetul latin prin transliterarea aceluiași expresii și fraze, eliminând astfel un întreg alfabet cu specific național.

O astfel de stare de fapt are capacitatea de a încuraja și chiar forța lucrurile în direcția ștergerii identității naționale și aplatizării diversității culturale europene. Nu pun în discuție dacă folosirea caracterelor cu accent sau a semnelor diacritice este potrivită sau nu – respectiv dacă chirilicul ar fi mai bun sau mai prost, sau dacă latinizarea alfabetului limbii bulgare este oportună sau nu – consider doar că este aberant ca o limitare tehnologică depășită de vreme (creată prin anii '80) să fie cea care decide soarta unei limbi sau a unei culturi.

Subiectul este destul de lung și de complex și este descris mai bine în demersul inițiat de mine la CE și mai ales în documentele trimise către OE. Prezenta propunere de act normativ reprezintă de fapt o urmare acelui demers, încurajat fiind în acest sens de OE, domnul Paraskevas Nikiforos Diamandouros.

Câteva detalii sunt descrise în această pagină (în limba engleză)

https://www.secarica.ro/html/the_sms_discrimination.html

iar un jurnal aproximativ al acțiunilor mele pe această temă, împreună cu copii ale schimbului de documente între mine, CE și OE, este publicat aici

https://www.secarica.ro/html/sms_story.html

O caracteristică notabilă a acestui caz este că existența problemei (esența ei) a fost recunoscută în absolut toate discuțiile pe care le-am avut pe această temă, indiferent cu cine le-am purtat.

4.2 Sistemul de operare Microsoft Windows

Notă: acest exemplu este prezentat doar cu scop ilustrativ, nefiind universal valabil; versiunea Windows 7, în uz pe scară largă la data scrierii acestui document și cu perspective

bune pe termen scurt și mediu de a rămâne în uz în continuare, reprezintă un exemplu elocvent pentru discuția de față, iar cazuri similare pot să existe la alte produse sau pot să apară oricând în viitor; versiunea Windows 8, mai nouă, este deja concepută în spiritul prezentei propuneri de act normativ *).

*) afirmația în privința versiunii Windows 8 este făcută pe baza informațiilor publicate pe internet de părți terțe și nu din observații directe sau din informații obținute nemijlocit de la producător

Sistemul de operare Microsoft Windows este disponibil, în cadrul fiecărei versiuni în parte, în mai multe tipuri de licență, fiecare având un preț de licențiere proporțional cu caracteristicile oferite.

În cazul versiunii Windows 7 (ca de altfel și în cazul versiunii precedente, Windows Vista), caracteristicile oferite în variantele de licențiere mai scumpe includ (și) capacitatea de a schimba limba interfeței de utilizator, oricând la o dată ulterioară obținerii licenței și instalării sistemului de operare pe un calculator dat. Utilizatorul își poate alege limba dorită dintr-un pachet lingvistic destul de vast, pus la dispoziție de compania producătoare a sistemului de operare.

Pe de altă parte, caracteristicile oferite în variantele de licențiere mai ieftine nu mai includ capacitatea de a schimba limba interfeței de utilizator. Aceasta este fixă la momentul achiziției licenței și nu poate fi schimbată decât fie prin achiziționarea suplimentară a unei completări de licență superioară care astfel mărește și prețul inițial, fie prin (re)achiziția cu totul a unei alte licențe în limba dorită. Dacă un cetățean al unui stat membru călătorește în oricare alt stat membru și își achiziționează de acolo un calculator cu un sistem de operare livrat sau preinstalat cu acest tip de licență – sau invers, dacă achiziționează sistemul respectiv de la un magazin aflat pe teritoriul altui stat membru decât cel unde locuiește – are toate șansele să primească sistemul într-o limbă care nu îi aparține sau eventual nu și-o dorește și pe care nu o mai poate schimba în cazul în care și-ar dori acest lucru (decât printr-un cost suplimentar).

Este firesc ca diferențele de funcționalitate efectivă ale unui produs să se traducă prin costuri diferențiate de achiziție sau de utilizare, dar nu este normal ca o caracteristică de natură culturală să fie condiționată și tratată laolaltă cu celelalte caracteristici care duc la acele costuri diferențiate.

Este important de notat că ne referim aici la un caz în care caracteristicile lingvistice (fișierele de limbă pentru textul interfeței de utilizator) deja există la producător, nu este vorba despre implicarea vreunui efort suplimentar semnificativ de producție, nici tehnic și nici economic.

Din câte știu eu, versiunea Windows 8 este deja concepută în spiritul prezentei propuneri de act normativ, instalarea sau activarea pachetelor lingvistice în acest caz nemaifiind condiționată de tipul sau de prețul de achiziție al licenței.

4.3 Tableta Amazon Kindle

Notă: acest exemplu este prezentat doar cu scop ilustrativ, nemaifiind aplicabil la versiunea tabletei Kindle de fabricație recentă *), însă cazuri similare pot să existe la alte produse (de fapt, chiar știu câteva cazuri cu probleme de aceeași natură la produse din altă categorie), sau cazuri similare pot să apară oricând în viitor.

*) afirmație făcută pe baza informațiilor publicate pe internet de părți terțe și nu din observații directe sau din informații obținute nemijlocit de la producător

Tableta Amazon Kindle este concepută în principal pentru vizualizarea de cărți în format electronic, fiind deci destinată prin definiție zonei culturale. Este un produs distribuit (și) pe piața UE.

Versiunea din prima generație nu este capabilă, din punct de vedere tehnic, să afișeze unele dintre caracterele cu specific național ale unora dintre limbile europene (caracterele ș și ț ale limbii române, de exemplu), deoarece versiunii respective îi lipsește suportul corect și complet necesar acelor limbi (lucru care poate fi cauzat, generic vorbind, de lipsa anumitor glife în fonturi și/sau de lipsa în sistem a unor seturi de codări de caractere asociate punctual anumitor limbi și/sau de lipsa capacității de interpretare a setului de codare de caractere universal ISO/IEC 10646, respectiv formatele de transformare ale acestuia).

Utilizatorii care doresc să citească o carte scrisă într-o limbă care face parte din categoria celor care nu sunt suportate tehnic de către această versiune a tabletei vor fi nevoiți fie să renunțe la a o mai cumpăra (admițând că știe sau că află despre problemă înaintea momentului achiziției), fie să nu o mai folosească de loc (lucru dificil pentru cine a apucat să investească în produs), fie să modifice tableta prin metode proprii și adesea empirice pentru a-i completa lipsurile (admițând că este și posibil), fie să își convertească cărțile sau să și le procure cumva gata convertite într-un format independent de dispozitiv (cum ar fi formatul PDF, de exemplu) care însă poate fi impropriu sau greu de folosit pe dispozitivul în discuție, fie să folosească un text convertit în așa fel încât acesta să nu mai conțină de loc particularitățile specifice ale limbii respective (suprimarea caracterelor specifice limbii române, de exemplu).

Acesta este un caz care poate să încurajeze utilizatorul să folosească o limbă greșită din punct de vedere al regulilor ortografice, poate să îi altereze trăsăturile culturale și educația dacă acesta este încurajat sau forțat în mod repetat să își maltrateze limba scrisă, poate să îi inoculeze percepția că limba cu care a fost crescut – sau eventual doar particularitățile naționale ale acesteia – sunt lucruri de care mai bine s-ar lipsi pentru că vede la propriu problemele concrete pe care aceasta i le creează, poate să îl determine să încerce să folosească altă limbă, sau combinații între toate aceste aspecte la un loc, eventual și altele.

Din câte știu eu, problemele tehnice de afișare în regim multilingv au fost rezolvate începând cu generația a treia a tabletei, însă lucrurile nu se termină aici: conform unui articol ¹ dintr-un blog a lui Gero Zahns, rezultă că anumite funcții de introducere a textului în regim multilingv au fost ascunse în mod deliberat, articolul din blog prezentând ca exemplu pașii necesari pentru a putea debloca aranjamentul de tastatură pentru limba germană.

5. Comentarii

Studii serioase precum cele din seria „Limbile europene în era digitală” grupate în rețeaua META-NET ², efectuate și evaluate de cercetători și experți de marcă din fiecare țară, au concluzionat un lucru îngrijorător: „Cel puțin 21 de limbi europene sunt în pericol de extincție în spațiul digital” ^{3 4}.

---

1 <http://blog.gerozahn.de/2011/11/kindle-fire-keyboard-layouts-solved/>

2 <http://www.meta-net.eu>

3 http://ec.europa.eu/languages/news/20121019-meta-net_en.htm

4 <http://www.acad.ro/com2012/doc/c120926ZiuaEuropeanaLimbilor.doc>

Fapt interesant, studiul a fost comandat și finanțat chiar de UE. Unul dintre coautorii studiului pentru limba română, domnul profesor Dan Cristea de la Universitatea Alexandru Ioan Cuza din Iași, mi-a confirmat ceea ce de fapt bănuiam: „Rostul primordial al studiilor a fost ca factorii de decizie în privința finanțării cercetării, la nivel european dar și național, să ia măsuri pentru a remedia pericolele menționate.”.

Cum ?

*

Într-un răspuns recent ⁵ primit de la Direcția Generală pentru Educație și Cultură din cadrul CE, referitor la demersul meu în privința SMS-urilor, (mi) s-a explicat că sfera de acțiune a UE în domeniul culturii este limitată prin prevederile Tratatelor, în acest domeniu putând fi adoptate numai acțiuni de încurajare, neputându-se armoniza actele cu putere de lege și normele administrative ale statelor membre. S-a mai amintit și faptul că CJUE a susținut în mod constant, cu referire la Tratat, că limba nu poate fi considerată ca având rol de stabilire a unui principiu general al dreptului comunitar prin care să fie conferit dreptul fiecărui cetățean de a avea acces în limba sa, în toate circumstanțele, la orice lucru care ar putea afecta interesul său. Comisia a admis faptul că limitările tehnice evidențiate de mine pot avea consecințe nefavorabile pentru acei utilizatori care doresc să folosească caracterele specifice pentru limbile lor (numite acolo în mod greșit „caractere speciale”), dar și-a exprimat opinia că în prezent nu există temei legal ca UE să inițieze proceduri de sancționare sau să prezinte o inițiativă legislativă care să permită înlăturarea acelor consecințe nefavorabile, deoarece referirea mea la protejarea patrimoniului cultural european așa cum este ea stipulată la articolul 3(3) al TUE devine lipsită de valoare dacă nu se îmbină și cu articolul 6 al TFUE.

În replica mea ⁶ la răspunsul CE am încercat să arăt că, de fapt, lucrurile stau cu totul altfel decât ceea ce s-a înțeles sau s-a presupus că ar fi vorba:

- nu este vorba despre reglementări directe asupra aspectelor culturale ale statelor membre;
- nu este vorba despre legiferări directe în domeniul culturii;
- nu este vorba despre armonizări legislative sau normative ale statelor membre în domeniul culturii, deoarece nu acolo este ceva de reglementat;
- nu poate fi vorba despre apelarea unui principiu general la nivel comunitar care să confere dreptul fiecărui cetățean de a avea acces în limba sa la [indiferent ce], deoarece nici în demersul meu în privința SMS-urilor și nici în prezenta propunere de act normativ nimeni nu obligă pe nimeni să pună la dispoziție o anume limbă sau mai multe la un loc; este vorba doar de luarea unor măsuri de protecție indirecte, la fel cum pentru protejarea unei specii biologice amenințate pot fi luate măsuri indirecte care privesc mediul în care trăiește acea specie, de exemplu.

Lucrurile trebuie privite în sens invers: cazuri precum cele exemplificate în articolul 4 din cadrul prezentului document pot conduce la alterarea [scrierii] unor limbi europene și la renunțarea forțată a folosirii unor particularități lingvistice naționale. Aspectele culturale și lingvistice ale unora dintre statele membre sunt în acest fel afectate. Tocmai aici este neînțelegerea: cumva trebuie prevenit acest amestec în treburile interne culturale ale statelor membre. Reglementările trebuie să împiedice o intervenție asupra aspectelor culturale, nu să intervină ele asupra aspectelor culturale. Reglementările trebuie să intervină în alte sfere, de ordin comercial și/sau tehnic, în sens constructiv și nu restrictiv, pe considerente culturale raportate la principiile de astăzi ale UE, pentru a determina în mod indirect oprirea intervenției nedorite asupra aspectelor culturale.

5 http://www.secarica.ro/std/1170-2012-AN-E2012-162719_w.pdf

6 http://www.secarica.ro/std/ombudsman_eu_sms_issue_ro_20121031_w.pdf

În contextul menționat Comisia a făcut referire la articolul 167 al TFUE, în care se spune că UE „contribuie la înflorirea culturilor statelor membre, respectând diversitatea națională și regională a acestora [...]”, dar și-a exprimat opinia că acest articol nu poate fi invocat, deoarece ar putea implica armonizarea unor acte cu putere de lege și a unor norme administrative ale statelor membre, lucru interzis în mod clar prin prevederile articolului. Sunt convins că există într-adevăr numeroase domenii în care UE chiar contribuie la înflorirea culturilor etc. fără să fie implicate armonizări de oricare ar fi ele, dar totuși, cum rămâne cu problemele demonstrabile care se strecoară aproape neobservate, care pot afecta pe tăcute înflorirea culturilor etc. și care în mod evident **nu** respectă diversitatea națională și regională, sau chiar o aplatizează ? Cu atât mai mult cu cât multe dintre influențele de acest gen (majoritatea ?) provin din afara spațiului UE.

Iată, eu susțin că, fără a constitui o prevedere directă în domeniul culturii, prezenta propunere de act normativ reprezintă o acțiune atât de protejare (în sensul articolului 3(3) al TUE) cât și de încurajare (în sensul articolului 167 al TFUE) și că pe acest domeniu și în această formulare nu este implicată nicio armonizare a actelor cu putere de lege și a normelor administrative ale statelor membre.

Comisia a arătat că Tratatul nu prevăd obligații pentru statele membre de a asigura egalitate între limbi.

Subliniez (din nou) faptul că în cadrul demersurilor mele nu este vorba (neapărat) despre egalitate între limbi, ci mai degrabă despre asigurarea egalității șanselor limbilor, atât din punctul de vedere al diversității cât și al corectitudinii lingvistice, vizate fiind cazurile de neglijență sau de ignoranță din partea tehnologiei moderne. Dacă nici șansele nu pot fi egale, atunci cum să ne așteptăm ca diversitatea cea mult aclamată să supraviețuiască ? Nici măcar nu este vorba despre un fenomen acaparator în sens negativ: sistemele electronice care, tehnic vorbind, sunt deja capabile din punct de vedere lingvistic și chiar complete din perspectivă europeană sunt oricum numeroase, se pot da nenumărate exemple de cazuri realizate exemplar. Așa cum pot unii, de ce nu pot și alții ?

La analogia mea cu directivele europene cu caracter protector referitoare la poluare sau la substanțe periculoase, Comisia a arătat că directivele reglementare existente în privința folosirii anumitor substanțe periculoase în echipamentele electrice și electronice (precum și în alte zone legate de siguranță, etc.) se bazează pe apropierea de acte cu putere de lege. În acest sens, se arată că, pentru cazul prezentat, nu există nicio bază pentru propunerea oricărei apropieri de acte cu putere de lege, exprimându-se îndoiala că statele membre ar reglementa aspectele culturale în legătură cu folosirea dispozitivelor mobile (de aici rezultând că nu prea există nimic de apropiat).

Dispozitivele mobile reprezintă doar un caz particular, nu aceasta era esența problemei, dar dincolo de asta probabil că așa și este – adică în domeniul discutat este plauzibil să nu existe nimic de apropiat, fiind vorba despre un subiect relativ nou și specific, cu implicații neclare sau abia bănuite. Viteza evoluției tehnologice depășește cu mult ritmul lent și pastoral al factorilor de decizie de tip academic, personajele politice ale momentului au alte preocupări pe ordinea de zi, iar semnalele lansate de cercetătorii și specialiștii care știu despre ce este vorba pătrund anevoios prin bruiatul cotidian. În astfel de condiții este posibil să nu existe (încă) un element comun care să fie conceput în spiritul prezentei propuneri de act normativ – de aici și concluzia probabilă că nu ar fi nimic de apropiat. Asta înseamnă că nu există nicio problemă sau că nu trebuie făcut nimic ?

Comisia a făcut referire la posibilitatea ca statele membre să reglementeze ele aspectele culturale legate de comercializarea și de folosirea dispozitivelor mobile pe teritoriile lor proprii (subiectul atunci fiind axat pe problema cu mesajele text de tip SMS), cu condiția ca reglementările să fie compatibile cu prevederile Tratatelor în privința liberei circulații a mărfurilor. S-a mai adus în discuție și s-a folosit drept argument și faptul că numai un număr limitat de state membre sunt vizate de limitările lingvistice artificiale reclamate.

Legat de posibilitatea ca statele membre să reglementeze ele aspectele culturale pentru piața internă, cazuri de tipul celor discutate sunt de obicei strâns legate de prevederi ale unor standarde tehnice care sunt abstracte din punctul de vedere al apartenenței internaționale – cu alte cuvinte țin de factori globali. Problema aici este că, cu cât lucrurile sunt mai globale, cu atât devine mai greu pentru o voce izolată să se facă auzită și să fie și luată în seamă. În aceste condiții este mai logic ca o astfel de formulare să vină din partea cuiva mai cu „greutate”, cum ar fi UE (de exemplu), unde argumentele potrivite pentru un astfel de caz sunt documentate și unde pe acest segment există și interese comunitare într-o proporție oarecare.

Legat de libera circulație a mărfurilor, nu mă simt în stare să evaluez implicațiile într-un asemenea context. Pot doar să îmi exprim părerea că o prevedere precum cea de față urmărește în mod detașat un scop constructiv și nu restrictiv, iar în epoca actuală cerințele vizate sunt fezabile: piața este invadată de numeroase alte lucruri mult mai complicate decât cele necesare pentru implementarea corectă a unui simplu suport lingvistic.

Legat de partea în care se spune că numai un număr limitat de state membre sunt vizate de limitările lingvistice artificiale reclamate, ceva (îmi) este neclar. Care este masa critică? Câte state membre trebuie să fie afectate de o problemă oarecare pentru ca acea problemă să fie luată în considerare la nivel comunitar? Cinci State este suficient? Sau poate zece? Sau 25% din total? Eventual 51%? Poate neapărat 100%?

În fine, nu am identificat nicio referire la libera circulație a cetățenilor, de fapt la implicațiile acestei libertăți. În lumea globală de astăzi, multe dintre echipamentele electronice moderne sunt distribuite relativ uniform în spațiul european, iar cetățenii sunt liberi să circule între limitele lui. Unii vor dori să și le procure de pe piața locală acolo unde se află la un moment dat. La ce ar folosi o reglementare singulară a unui stat membru la un produs pentru teritoriul său, care vizează o protecție oarecare pentru cetățenii proprii, fie ea perfectă pentru scopul propus, fie și complet inofensivă sau chiar încurajatoare pentru libera circulație a mărfurilor, dacă cetățenii pot circula liber și pot să își procure respectivul produs din alt stat membru unde protecția respectivă nu este prevăzută?

*

Prezenta propunere de act normativ reprezintă doar o piesă dintr-un ansamblu mult mai larg și destul de încâlcit. Pe unii dintre utilizatori nici nu îi interesează corectitudinea limbii pe care o folosesc – este libertatea lor să procedeze astfel. Alți utilizatori însă țin cont de astfel de lucruri – la fel, este libertatea lor. Problema este că anumite tehnologii le pot suprima acestora din urmă această libertate. O altă problemă este că această libertate se întâmplă să le fie suprimată cu precădere unora și mai puțin altora, din motive care adesea nu au nicio legătură, de fapt, cu limba în sine.

Revin cu un exemplu menționat într-unul din documentele mele precedente, referitor la problema mesajelor text de tip SMS: în loc de a rezolva problema cu adevărat, multe dintre dispozitivele mobile moderne oferă posibilitatea (uneori ca opțiune activată implicit) de a elimina accentele sau diacriticele din caracterele naționale folosite de limbile cu alfabet latin, cu scopul de a evita situația

reducerii numărului de caractere per mesaj datorită folosirii acelor accente sau diacritice (astfel, în loc de ă se trimite doar a, în loc de ç se trimite doar c, în loc de đ se trimite doar d, etc.). Din punctul de vedere al respectului pentru valorile naționale, cu ce drept fac acest lucru producătorii dispozitivelor mobile ?

Dacă stau să ascult discursurile stereotipe, aş zice că se doreşte cu adevărat o Europă în care diversitatea lingvistică și culturală să rămână o realitate.

Reiau întrebarea de mai devreme: Cum ?

Mulțumesc,
Cristian Secară

16.06.2013

mobil: +40 ... ..
e-mail: .....@.....
<https://www.secarica.ro>